

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de Ordin cu privire la aprobarea Listei standardelor moldovenești care adoptă standarde europene armonizate pentru interoperabilitatea sistemului feroviar

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (în continuare - MIDR).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

Actualmente Hotărârea Guvernului nr. 725/2024 cu privire la aprobarea unor regulamente în domeniul transportului feroviar stabilește cerințe pentru sistemele feroviare cu ecartament de 1435 mm și de 1520mm. Aceste cerințe sunt indispensabil legate de standardele armonizate deoarece vor fi modernizate conform acestor standarde.

Standardele armonizate nu pot fi aplicate de către producătorii autohtoni decât dacă acestea sunt aprobate printr-un act al autorității centrale de specialitate, denumită autoritate de reglementare.

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Prevederile care țin de aspectele speciale privind transportul au fost statuate în art. 91 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, care stabilește norme comune aplicabile transporturilor internaționale; condiții de admitere a transportatorilor nerezidenți pentru a efectua transporturi naționale într-un stat membru și măsuri care permit îmbunătățirea siguranței transporturilor.

Acordul de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, ratificat prin Legea nr. 112/2014, prevede în Anexa X un capitol separat (capitolul 15 din titlul IV) destinat domeniului de transport. Totodată, prevederile din Acordul enunțat, statuate în Capitolul 3, Titlul V, art. 173, stabilesc măsurile necesare pe care trebuie să le realizeze Republica Moldova întru asigurarea în mod progresiv conformitatea cu obiectivele Uniunii Europene în materie de reglementări tehnice, acreditare, evaluarea conformității, supravegherea pieței, cu scopul de a urma principiile și practica prevăzute în Uniune. Filiera de interoperabilitate a sistemului feroviar este un domeniu reglementat și cade sub incidența legislației care ține de acest domeniu.

Articolul 13 din Legea nr. 420/2006 privind activitatea de reglementare tehnică stabilește că una din atribuții a autorităților de reglementare este elaborarea, aprobarea și actualizarea listei standardelor moldovenești prin care se adoptă standardele armonizate pentru reglementările tehnice care transpun legislația de armonizare a Uniunii Europene. Astfel, MIDR, în calitate de autoritate de reglementare, în baza aceluiași articol, trebuie să prezinte spre avizare organismului național de standardizare lista standardelor moldovenești prin care se adoptă standardele armonizate.

În același timp, art. 6 din Legea nr. 20/1016 cu privire la standardizarea națională prevede, în calitate de atribuție principală a organismului național de

standardizare, avizarea, la solicitarea autorităților publice, a proiectelor de acte legislative și normative care au legătură cu standardele și standardizarea, inclusiv a proiectelor de liste cu standarde moldovenești care adoptă standardele europene armonizate sau de liste cu alte standarde moldovenești la care se face referință în actele legislative și normative.

În anul 2024 a fost elaborată și aprobată Hotărârea de Guvern nr. 725/2024. Proiectul de ordin cu privire la aprobarea standardelor armonizate pentru interoperabilitatea sistemului feroviar este elaborat în bază prevederilor Hotărârii enunțate.

Prezentul proiect a fost elaborat în vederea alinierii totale la prevederile din Decizia de punere în aplicare (UE) 2023/2584 a Comisiei din 15 noiembrie 2023 privind standardele armonizate pentru interoperabilitatea sistemului feroviar elaborate în sprijinul Directivei (UE) 2016/797 a Parlamentului European și a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L, 2023/2584 din 21 noiembrie 2023.

Subsecvent, elementele constitutive de interoperabilitate și subsistemele care sunt conforme cu standardele moldovenești care aprobă standarde europene armonizate sau cu părți ale acestora, ale căror referințe au fost publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și aprobate ca standarde moldovenești care aprobă standardele europene armonizate sunt prevăzute în pct. 67 din Hotărârea de Guvern nr.725/2024 pentru a fi stabilite prin Ordinul organului central de specialitate în domeniul transportului feroviar.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Prin proiectul de Ordin se urmărește implementarea în volum deplin a reglementărilor tehnice, aprobate prin Hotărârea de Guvern nr.725/2024.

Este de menționat că cerințele tehnice prevăzute în legislația UE, fiind transpuse în legislația națională, sunt obligatorii, în timp ce utilizarea standardelor armonizate este de obicei opțională. Standardele armonizate reprezintă o categorie specifică a standardelor europene și stabilesc specificațiile tehnice considerate a fi adecvate sau suficiente pentru conformarea la cerințele tehnice prevăzute de legislația UE și cea națională.

Furnizorii de servicii pot utiliza alte soluții tehnice pentru a îndeplini cerințele legale. Utilizarea standardelor armonizate este benefică deoarece acestea pot fi folosite pentru a demonstra că produsele sau serviciile se conformează cerințelor tehnice.

Utilizarea standardelor armonizate, în calitate de standarde moldovenești, reprezintă cea mai eficientă cale pentru demonstrarea conformității a unui produs de către un producător, având în vedere că standardul poate fi preluat și nu este necesară elaborarea suplimentară a acestuia, care cere costuri majore pentru validare. Aceste costuri vor fi ezitate pentru a fi suportate de către producător și, respectiv, de către fiecare consumator în parte.

Elaborarea standardelor armonizate se efectuează de un organism european de standardizare ca urmare a unei cereri (a acordării unui „mandat”) din partea Comisiei Europene. La general, aproximativ 20 % din toate standardele

europene au fost elaborate ca urmare a unei cereri de standardizare formulate de Comisia Europeană.

Gradul de compatibilitate al actului juridic UE cu proiectul în cauză este stabilit „compatibil” și este reflectat în Tabelul de concordanță elaborat conform prevederilor Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1171/2018, cu modificările ulterioare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Republica Moldova are ca scop vectorul European și este necesară o implementare adecvată a actelor transpuse. Luând în considerație că actualmente o altă soluție tehnică pentru buna implementare a reglementării tehnice, prevăzute de Hotărârea de Guvern nr.725/2024 și Legea nr. 235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității actualmente nu există, a fost elaborat și se promovează proiectul prezentului Ordin care va prevedea cerințele tehnice pentru interoperabilitatea sistemului feroviar.

Proiectul are ca obiectiv reducerea barierelor tehnice și administrative în calea comerțului liber, care se bazează pe alegerea unui produs competitiv, transparent și sigur, iar acest fapt va dezvolta noi căi de comerț și va contribui la colaborarea și conlucrarea între statele membre ale Uniunii Europene pe filiera de interoperabilitate a sistemului feroviar.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul proiectului constă în ajustarea prevederilor reglementărilor tehnice naționale în domeniul interoperabilitate a sistemului feroviar la cerințele actelor UE având ca obiectiv oferirea de posibilități mai largi pentru operatorii economici autohtoni pentru a plasa produsele în țările UE. Prin oferirea de produse și servicii pe o piață mai variată și mai largă - integrarea în spațiul economic european; produsele și serviciile oferite tind a fi mai sigure și mai calitative.

Pentru atingerea scopului evidențiat, proiectul prevede preluarea integrală a standardelor armonizate pentru domeniul de interoperabilitate a sistemului feroviar, care actualmente reprezintă 225 standarde aprobate de către organizațiile de standardizare Comitetul European de Standardizare (CEN) și Comitetul European de Standardizare în Electrotehnică (CENELEC).

Proiectul de Ordin este elaborat în temeiul prevederilor pct. 67 din Hotărârea de Guvern nr.725/2024. La modificarea listei standardelor pentru acest domeniu în Jurnalul Oficial al UE, ordinul va fi modificat pentru a asigura preluarea standardelor CEN și CENELEC în conformitate cu art.173 din Acordul de Asociere.

Prin proiectul nominalizat se introduc prevederi pentru alinierea la cerințele din Decizia de punere în aplicare (UE) 2023/2584 a Comisiei din 15 noiembrie 2023 privind standardele armonizate pentru interoperabilitatea sistemului feroviar elaborate în sprijinul Directivei (UE) 2016/797 a Parlamentului European și a Consiliului.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Este o singură opțiune alternativă examinată - neaprobarea listei standardelor armonizate. Această opțiune are impact direct asupra producătorilor, tuturor actorilor pieței, care activează pe teritoriul pieței naționale. Astfel, prevederile din Hotărârea de Guvern nr.725/2024 nu vor fi implementate în măsura concepută de legislația UE. În așa caz nu vom avea producători, reprezentanți autorizați, organisme de evaluare a conformității și ramura interoperabilității sistemului feroviar nu va fi dezvoltată – este o șansă ratată pentru țară mai ales în contextul modernizării și dezvoltării sistemului feroviar din ultimii ani.

O condiționalitate pentru respectarea angajamentelor asumate de către țară este transpunerea în măsură deplină a actului UE - Directiva (UE) 2016/797 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind interoperabilitatea sistemului feroviar în Uniunea Europeană și a standardelor armonizate indispensabil legate de implementarea Directivei (UE) 2016/797, Decizia de punere în aplicare (UE) 2023/2584 a Comisiei din 15 noiembrie 2023 privind standardele armonizate pentru interoperabilitatea sistemului feroviar elaborate în sprijinul Directivei (UE) 2016/797 a Parlamentului European și a Consiliului, care presupune și o implementare complexă. Implementarea va cuprinde toate aspectele, părțile implicate și rezolvarea posibilelor situații care pot apărea la orice etapă de implementare. În contextul celor relatate, s-a purces la elaborarea unui proiect de ordin.

4. Analiza impactului de reglementare

Standardele, incluse în proiectul de ordin, sunt prevăzute pentru producătorii și reprezentanți autorizați care desfășoară activitatea în domeniul feroviar. Actualmente, în Republica Moldova, producători și reprezentanți autorizați nu au fost identificați. Nu sunt nici organisme de evaluare a conformității în acest domeniu (www.acreditare.md). Acești actori ai pieței vor putea apărea numai după transpunerea în volum deplin a actelor UE pentru acest domeniu, fiecare din actori găsiindu-și piața de desfacere.

În contextul dezvoltării domeniului feroviar și când însăși Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” (CFM) se află în proces de reorganizare și face un pas important în direcția modernizării și protejării infrastructurii feroviare critice, este esențială modalitatea de conformare la standardele armonizate în vederea dezvoltării unei piețe libere, bazate pe principiul transparenței și interoperabilității.

Aplicarea aceluiași standarde armonizate a devenit esențială în contextul interconectării la sistemul feroviar UE, unde sunt deja stabilite anumite reguli, standarde și obiective de atins, bine cunoscute și respectate de către toți actorii pieței. Preluarea acestora va fi calea cea mai scurtă și sigură pentru a dezvolta filiera de interoperabilitate în sistemul feroviar.

Evident, dacă nu vor fi preluate standardele armonizate, țara va rata șansa nu numai de a se conforma, dar și a dezvolta acest segment a transportului. La etapa inițială de dezvoltare a unei noi filiere este necesar de a prelua experiența țărilor care au trecut cu succes și au dezvoltat domeniul feroviar. În cazul, în care infrastructură se află la etapa de reorganizare și nu există comitete tehnice

în acest domeniu, pentru a preveni efectuarea multor greșeli care au fost repetate în decursul anilor și care se estimează în costul real al timpului ratat, epuizarea resurselor financiare și stopării dezvoltării unui sistem feroviar modern, este esențial de a se conforma standardelor armonizate deja elaborate de către organizațiile de standardizare CEN și CENELEC. Totodată, proiectul nu limitează utilizarea altor standarde, preluarea standardelor armonizate având un caracter voluntar.
4.1. Impactul asupra sectorului public
Proiectul are ca scop stabilirea listei standardelor armonizate care conțin cerințele tehnice care necesită a fi respectate de către producători. Respectarea cerințelor tehnice este modalitatea de a minimaliza accidentele și de a maximaliza siguranța în interoperabilitatea sistemului feroviar.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Proiectul nu are impact financiar și nu prevede angajarea personalului suplimentar. În cazul preluării de către producători a standardelor armonizate, acestea vor putea beneficia de economisirea costurilor pentru elaborarea și validarea unui standard aplicabil. Iar în cazul în care acesta aplică mai multe standarde, costurile pentru elaborarea unui standard de către producător și validarea acestuia cresc proporțional. La utilizarea standardului armonizat de către producător, acesta se va adresa la Institutul de Standardizare din Moldova pentru procurare și va achita numai serviciile de copiere a documentului prestate în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1213/2016 cu privire la serviciile în domeniul standardizării prestate contra plată de către Institutul de Standardizare din Moldova.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Proiectul nu are impact asupra sectorului privat. Mai mult, producătorul este în măsură să aleagă standardul la care se conformează, alegând cea mai bună opțiune pentru el.
4.4. Impactul social
Nu este aplicabil.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Prezentul proiect este elaborat în sensul armonizării legislației naționale în baza Acordului de Asociere RM-UE, potrivit căruia Republica Moldova urmează să întreprindă măsuri pentru a asigura treptat apropierea cadrului

normativ național cu actele relevante ale Uniunii Europene. Pentru promovarea proiectului, Ordinului MIDR, care transpune prevederile din Decizia de punere în aplicare (UE) 2023/2584 nu sunt necesare careva modificări în legislația națională.
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe pagina web a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, la rubrica Transparența decizională și poate fi accesat pe portalul particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15124. Proiectul va fi transmis spre avizare către: - Agenția Feroviară; - Institutul de Standardizare din Moldova; - Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova (MOLDAC); - Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, spre expertiză - Centrului de Armonizare a Legislației. Rezultatele procesului de consultare/avizare/expertizării vor fi expuse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul va fi supus expertizei juridice conform prevederilor Legii nr. 100/2017 privind actele normative, iar rezultatele acestei expertize vor fi prezentate în cadrul sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiectul actului normativ. Expertiza juridică va fi realizată de către Ministerul Justiției.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Actualmente Proiectul Ordinului se încadrează în prevederile cadrului normativ în vigoare și, ca urmare, adoptarea acestuia nu implică necesitatea modificării altor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Nu au fost identificate.

Secretar general

Angela ȚURCANU